

OPINIÓ

TRIBUNA »

Quatre tòpics sobre Catalunya

El full de ruta dels independentistes és car i confús, es basa en un discurs erroni i té un final incert. Creu que la solució als seus problemes no passa per la solidaritat, sinó per crear un Estat que pensi només en els interessos 'dels catalans'

RAMON MARIMON / JAVIER DÍAZ-GIMÉNEZ / JUAN F. RUBIO RAMÍREZ / SEVI RODRÍGUEZ MORA |
26 SET 2015 - 00:00 CEST

Arxivat a: Opinió Artur Mas Eleccions catalanes 2015 Eleccions catalanes
Eleccions Autonòmiques 2015 Campanyes electorals Eleccions autonòmiques Catalunya

RAQUEL MARIN

Davant el 27-S, molts apelen als sentiments; d'altres, a tòpics que donem per certs a força de repetir-los. Com a economistes que som, no podem dir res sobre els sentiments, però pensem que hem de donar la nostra opinió sobre alguns d'aquests tòpics.

1. La necessitat de la independència.

En poques paraules, l'argument és el següent: Espanya ni es descentralitzarà

ni es reformarà mai, perquè no li interessa al votant mitjà espanyol. Com que els catalans representen només el 16% de la població de l'Estat, mai podran canviar la situació actual. Per tant, la independència és necessària. El problema és que amb raonaments com aquest no funcionaria cap democràcia. Per exemple, què passaria si els barcelonins discrepessin del votant mitjà català?

Una democràcia que ignori sistemàticament alguna de les seves minories rellevants no és estable, però tampoc ho és una democràcia en què les minories rellevants actuïn amb sistemàtica deslleialtat. Desafortunadament, en l'origen del conflicte entre Espanya i Catalunya hi ha gèrmens d'aquests dos problemes.

2. Amb la independència, Catalunya serà un país nòrdic. Una declaració unilateral d'independència probablement acabi sent molt costosa per a les dues parts, malgrat la insistència de molts independentistes a afirmar el contrari. Apareixeran nous costos i riscos que s'han de tenir en compte.

Un d'aquests costos seria la disrupció del comerç. Si comparem els patrons de comerç que Catalunya té avui en dia amb la resta d'Espanya i amb els altres països de la Unió Europea, resulta evident que Catalunya no es comporta com un "país normal". Catalunya ven més a l'Aragó, o la Comunitat de Madrid, o a València, que a França; i a Andalusia més que a Alemanya. Cap país europeu concentra tant el seu comerç en un soci tan petit com és la resta d'Espanya. El motiu d'aquesta concentració no és que les friccions comercials de Catalunya amb la resta d'Europa siguin altes —són les esperables—, sinó que les friccions amb la resta de Espanya són extraordinàriament baixes.

Com a aproximació a com els patrons del comerç català amb la resta d'Espanya poden canviar, podem realitzar l'exercici intel·lectual de substituir les friccions comercials que Catalunya té amb la resta d'Espanya per les que Espanya té amb el país del món amb el qual té menys friccions: Portugal. En aquest exercici, la disminució del comerç bilateral entre Catalunya i la resta d'Espanya és descomunal, i suposa una reducció molt forta del PIB català i una altra molt important del PIB de la resta d'Espanya. La pèrdua neta per a les dues parts no és trivial.

Els processos de separació són costosos perquè repartir actius i passius no és fàcil A més, a curt termini els processos de separació sempre són costosos perquè repartir actius i passius no és fàcil. Com que no hi ha ni contracte que

reguli el repartiment ni judicatura que el supervisi, els conflictes s'aguditzen. Mentre duren les discussions, el valor dels actius disminueix i el valor dels passius augmenta. En aquest sentit, la independència unilateral s'assembla als divorcis; és molt improbable que algú en surti beneficiat econòmicament.

Per exemple, suposem que el president de la Generalitat amenacés de no pagar la part del deute d'Espanya que correspon a Catalunya, per millorar la seva posició negociadora. Òbviament, el Govern espanyol no ho acceptarà, les seves forquilles deixaran de suportar-lo, haurem creat la nostra pròpia crisi del deute sobirà i no estarem donant la imatge d'una democràcia nòrdica consolidada.

3. Els pensionistes sortiran guanyant amb la independència. Les pensions són un altre exemple que il·lustra les complexitats del procés. Una Catalunya

independent substituiria l'Estat espanyol com a titular dels drets i de les obligacions d'un sistema de pensions de repartiment que en l'actualitat és deficitari.

A curt termini, el sistema de pensions català hauria de fer front al pagament de les pensions de tots els jubilats que haguessin reportat drets pensionables a Catalunya, visquessin on visquessin, i de totes les pensions no contributives dels seus pensionistes residents. Per finançar-les, comptaria amb les cotitzacions dels treballadors que seguissin residint a Catalunya després de la secessió i amb la part que li correspongués a Catalunya del fons de reserva de les pensions. Quantificar aquests ingressos en una Catalunya immersa en un procés d'independència —del qual desconexem com afectarà la taxa de creixement, els moviments migratoris, etcètera— és pura especulació.

Sobre les pensions es poden fer poques promeses, i menys davant d'aquesta incertesa

A més, els sistemes de repartiment dels països petits són més vulnerables que els dels països grans davant les pertorbacions econòmiques i demogràfiques perquè els seus principals ingressos provenen del territori de l'Estat que els garanteix. Per exemple, quan Espanya, Grècia o una Catalunya independent van bé, les seves pensions de repartiment també van bé. Però apostar al fet que les coses li aniran bé a les economies espanyola i catalana durant el període transitori d'una secessió disputada és una aposta arriscada. Desafortunadament, sobre les pensions es poden fer poques promeses i menys davant d'aquesta incertesa.

4. Pel seu propi interès, la Unió Europea i l'eurozona no trigaran a acceptar Catalunya com Estat membre. Aquesta és la confusió que més ens sorprèn: ho han negat unànimement les institucions europees, els seus representants i els seus experts legals. Però com que el suport a la independència cauria en picat si s'acceptés que l'aventura de la independència pot convertir-se en un viatge a terra de ningú, els seus defensors fan el sord a l'evidència. Desgraciadament, la independència de Catalunya planteja un problema estructural de fons.

És cert que Catalunya podria ser un Estat perfectament viable en uns hipotètics Estats Units d'Europa, cosa que no és la Unió Europea, en la qual hi ha moltes *Catalunyes* potencials, i els Estats als quals pertanyen no estan interessats en la seva independència. Però el problema de fons és que la Unió Europea no té una estructura federal i el seu funcionament seria impossible amb una multitud de petits Estats centrats sobre si mateixos i incapaçs d'entendre's amb els seus veïns. Europa és interdependent.

En realitat, el full de ruta que proposen els independentistes és costós, amb un final molt incert i es

basa en un discurs erroni. Els seus partidaris insisteixen que Espanya no pot canviar, quan ha canviat tant; no veuen que Europa —en la qual separats amb prou feines comptariem— està avançant cap a una integració més forta, i es tanquen que la solució als problemes dels catalans —tan semblants als dels espanyols— no passen per la solidaritat i per la complicitat col·lectiva, sinó per crear un Estat que pensi exclusivament en els interessos *dels catalans*. Per què ens deu resultar tan difícil reconèixer els nostres errors?

Ramon Marimon, Sevi Rodríguez Mora, Javier Díaz-Giménez y Juan F. Rubio Ramírez són catedràtics d'Economia.